

Col·lecció: Azimut - 24

50 ITINERARIS A PEU PER CATALUNYA

Josep Mauri i Portolès

Cossetània
EDICIONS

Com utilitzar aquesta guia

La major part dels itineraris d'aquest volum transcorren per la muntanya mitjana catalana i no presenten cap dificultat tècnica. La majoria dels lectors podran seguir-los tots pràcticament sense dificultats.

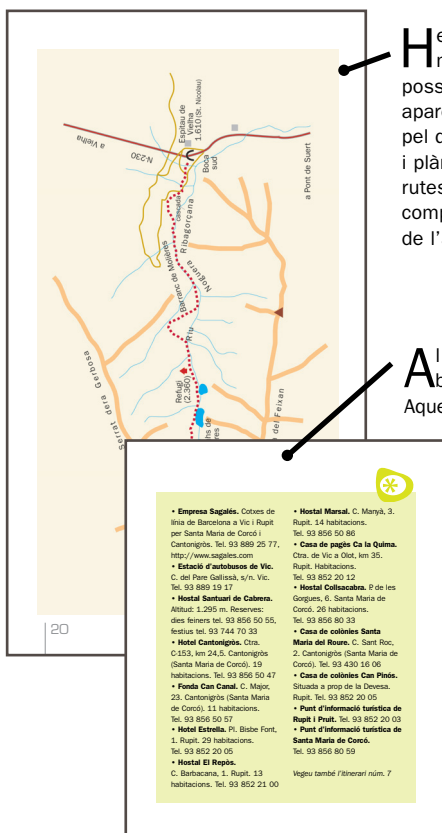
No podem dir el mateix dels itineraris d'alta muntanya: per poder realitzar-los sense complicacions s'han de tenir uns coneixements mínims en aquesta disciplina, que tan sols es poden aconseguir amb la pràctica continuada. Molts dels itineraris transcorren per llocs bas-

tant desconeguts i allunyats de les principals vies de comunicació, als quals no sempre és fàcil d'arribar-hi si no es disposa de vehicle propi i no es coneix la zona. En aquesta guia donem tots els consells necessaris per accedir fàcilment a tots els punts de partida. Els horaris descrits corresponen al temps efectiu de marxa, sense tenir en compte els descansos. Els recorreguts només s'han descrit per a l'anada; per tant, heu de pensar en el temps de retorn.

Hem intentat descriure el camí d'una manera tan precisa com fos possible, pensant en detalls que no apareixen en altres guies, especialment pel que fa a comunicacions. Els mapes i plànols detallats que acompanyen les rutes són, pel seu detall, el complement adequat a les descripcions de l'autor.

Al final dels recorreguts s'inclou un bloc amb **informacions pràctiques**. Aquestes informacions inclouen els

hotels i restaurants amb les seves senyes corresponents, així com gasolineres, oficines d'informació, serveis de rescat i altres aspectes d'interès. Cal destacar l'atenció especial que l'autor dedica als diversos mitjans de transport públic (autobusos, trens, taxis) amb la finalitat de facilitar l'inici i la fi més idonis per a cada tipus d'itinerari —inclou horaris—.

Cada itinerari d'aquesta guia està precedit d'una petita descripció de tot el que es pot trobar d'interessant en el seu recorregut, així com una petita localització geogràfica de la zona descrita. Es dona més importància a la descripció que no pas a l'horari, ja que sempre és més fàcil conèixer els llocs descrits que seguir l'horari correctament.

ruta21

cantonigròs-laforadada

Magnífic itinerari que en tan sols 35 minuts us portarà a la sorprenent Foradada, l'indret més espectacular i salvatge de tot el sinuós recorregut de la riera de les Gorgues. L'aigua de la riera, ben abundant en alguna època de l'any, supera el nivell de la pregonitat en sorprenent cascada. La roca foradada que hi ha al seu costat, que dona el nom a la contrada, és un fenomen digne de contemplar. Tenint en compte la gran bellesa de la cascada sorprèn encara, avui en dia, la poca quantitat de gent que s'hi troba. Tot i la continuada vinguda de diumengers que transcorren cada dia festiu per la carretera de Vic a Rupit, ben pocs saben que en poca estona a peu es pot contemplar un indret de reconegut interès entre els excursionistes.

 Duració: 30'.
Dificultat: Nivell 1.
Característiques: Vigileu de no perdre el corriol a les envistes de la pregonitat on es troba la cascada. Controlis estrets en la part final de l'itinerari.
Com arribar-hi: vegeu recorregut d'aquesta població a l'itinerari núm. 7.

La Foradada és situada a l'indret més captivador de la riera de les Gorgues.

92

Junt a la descripció de l'itinerari apareix una concisa **fitxa tècnica** en la qual es tracten aspectes bàsics de la ruta, com la durada total, els diferents nivells de dificultat, les característiques principals i consells per a la seva correcta realització, a més d'informació sobre com arribar al punt de sortida —mitjans de transport públic— i principals serveis de les poblacions de sortida de les rutes. Aquesta fitxa tècnica es complementa sovint amb informacions d'interès —refugis, llocs d'interès, serveis— i consells pràctics.

Comarques: En aquesta guia donem sempre com a referència geogràfica la comarca o comarques per on transcorre l'itinerari. La Catalunya que coneixem està formada per 41 comarques, a les quals hem d'afegir-ne sis més pertanyents a la part catalana del Pirineu Oriental francès.

osona

ruta21

baixeu per un corriol ben marcat entre el bosc que davalla fortament, amb alguna giragonsa cap a la propera cascada.

0.35 h. La Foradada, 770 m. Fenomen natural de gran bellesa i singularitat, format per la formosa cascada, d'uns 25 m de saltant, amb la seva profunda gorja on s'estimen les algues i la roca, ben foradada, que

obre la visió sobre el paisatge de l'altre costat del forat. Una font dintre de les parets enruïnades de l'antic molí, que aprofitava la força hidràulica del salt per fer energia, acaba de donar interès al paisatge d'aigua, roca i vegetació que ens ofereix la Foradada.

La tornada, la fareu pel mateix itinerari de l'anada.

- **Empresa Sagalés.** Cotxes de línia de Barcelona a Vic i Rupit per Santa Maria de Corodó i Cantonigròs. Tel. 93 889 25 77. <http://www.sagales.com>
- **Estació d'autobusos de Vic.** C. del Pare Gallissà, s/n. Vic. Tel. 93 889 19 17
- **Hostal Santuari de Cabres.** Altitud: 1.295 m. Reserves: dies feiners tel. 93 856 50 55, festius tel. 93 744 70 33
- **Hotel Cantonigròs.** Ctra. C-153, km 24,5. Cantonigròs (Santa Maria de Corodó). 19 habitacions. Tel. 93 856 50 47
- **Fonda Can Canadell.** C. Major, 23. Cantonigròs (Santa Maria de Corodó). 11 habitacions. Tel. 93 856 50 57
- **Hotel Estrella.** R. Bisbe Fort, 1. Rupit. 29 habitacions. Tel. 93 852 20 05
- **Hostal El Repós.** C. Barbacana, 1. Rupit. 13 habitacions. Tel. 93 852 21 00
- **Hostal Marsal.** C. Manya, 3. Rupit. 14 habitacions. Tel. 93 856 50 86
- **Casa de pagès Ca la Quima.** Ctra. de Vic a Olot, km 35. Rupit. Habitacions. Tel. 93 852 20 12
- **Hostal Col·laboració.** D de les Gorgues, 6. Santa Maria de Corodó. 26 habitacions. Tel. 93 856 80 33
- **Casa de colònies Santa Mula del Roure.** C. Sant Roc, 2. Cantonigròs (Santa Maria de Corodó). Tel. 93 430 16 06
- **Casa de colònies Can Pinós.** Situada a prop de la Deseia. Rupit. Tel. 93 852 20 05
- **Punt d'informació turística de Rupit i Pruit.** Tel. 93 852 20 03
- **Punt d'informació turística de Santa Maria de Corodó.** Tel. 93 856 80 59

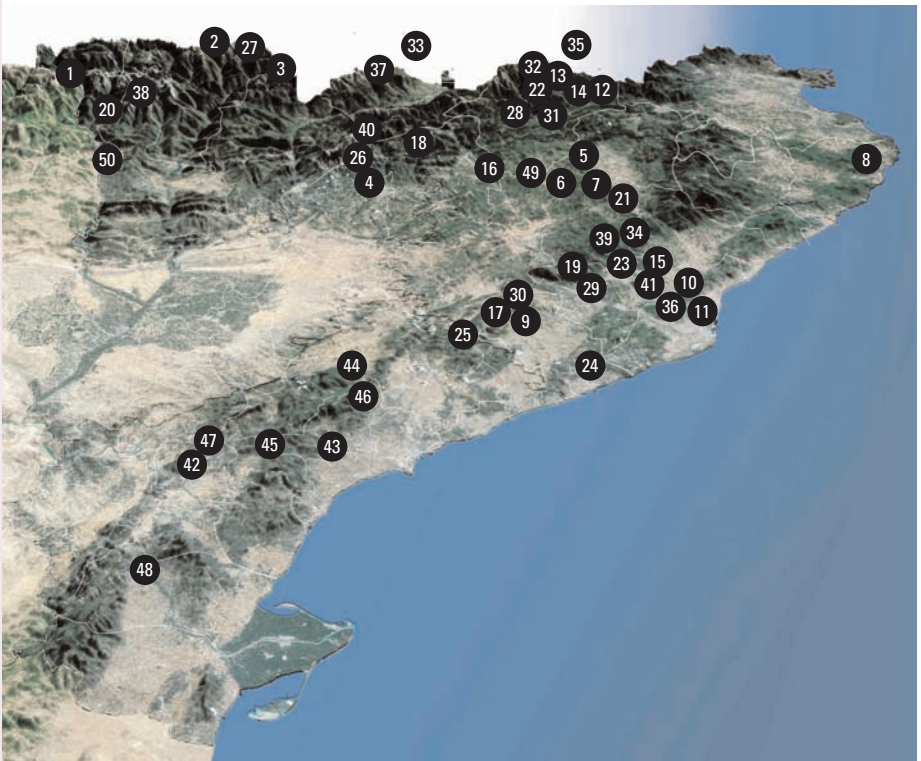
Vegeu també l'itinerari núm. 7

nocions geogràfiques sobre catalunya

Malgrat que els orígens més antics de Catalunya els hem de buscar, ja en el s. X, en els inicis dels primers comtats descendents dels francs, l'atzar històric ha fet que una petita part del seu territori formi part, des del 1659, de l'Estat francès, mentre que la resta és part integrant de l'Estat espanyol.

Tot i que la gran majoria d'itineraris són per la Catalunya sud o Principat, aquesta guia d'itinerari recorre les dues parts de la línia "fronterera" i visitarà nombrosos indrets que tot excursionista ha de conèixer d'ambdues zones.

El relleu

Malgrat la migrada extensió de Catalunya —menys de 32.000 km²—, podem percebre grans contrastes en el paisatge català en aquestes curtes distàncies: des dels pics més alts de 3.000 m del Pirineu fins a les maresmes del delta de l'Ebre, passant per les terres baixes de Lleida, només per citar algun exemple.

Des del punt de vista orogràfic les principals àrees de Catalunya són: els Pirineus, gairebé tota la banda oriental i bona part de la central, amb una llargària de 250 km, amb els Prepirineus a banda i banda (sobretot al sud, amb les serres del Montsec, Boumort i Cadí-Moixeró); el Sistema Mediterrani, constituït per tres elements: la Serralada Litoral Catalana (massís de Begur i les Gavarres, Montnegre-Corredor, Collserola i Garraf), rere seu la Depressió Prelitoral Catalana (totes les terres enfonssades del Vallès, la Selva i el Penedès) i, tancant-la per la banda de ponent, la Serralada Prelitoral Catalana (amb les conegudes serres del Montseny, Sant Llorenç del Munt, Montserrat, Muntanyes de Prades i Montsant), i fins als Ports de Beseit, que entronquen amb el Sistema Ibèric; la Serralada Transversal Catalana; les planes costaneres, des del Rosselló fins al delta de l'Ebre; la Depressió Central Catalana, o sigui, les comarques interiors del Principat que, a l'O de la Serralada Prelitoral, formen part de la Depressió de l'Ebre, amb lleugera inclinació est-oest. Totes aquestes característiques orogràfiques influiran, com veurem més endavant,

en el clima i la vegetació de la zona.

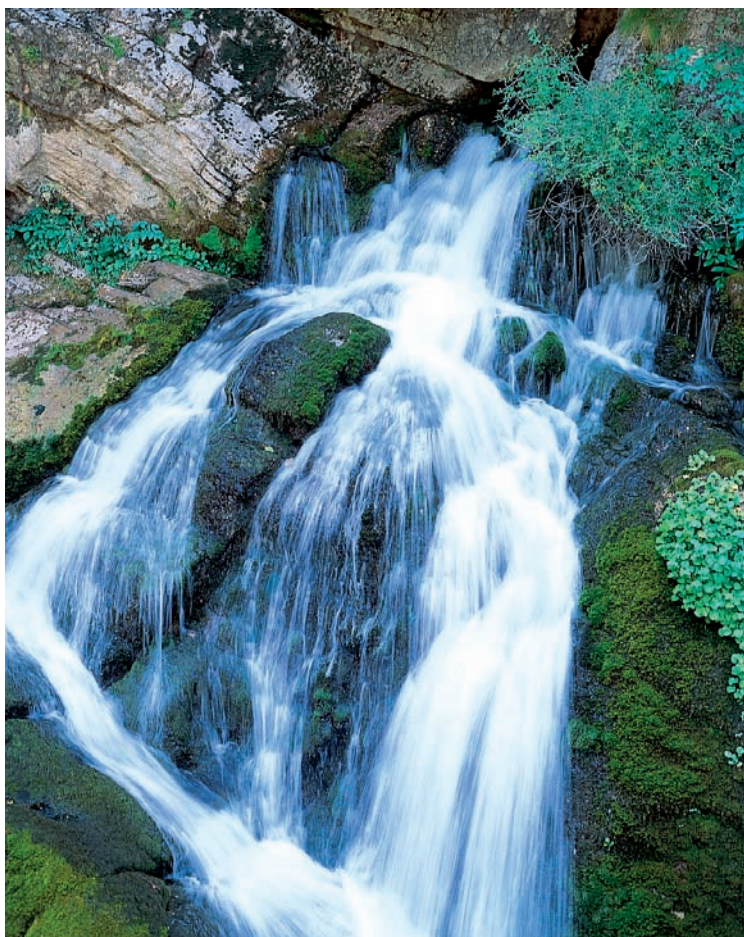
Visitareu sobretot els principals cims pirinencs i prepirinencs amb més atractius muntanyencs del nostre país: el Tuc de Molières (itinerari 1), el circ de Baiau (itinerari 3), el Pedraforca (itinerari 26), el cim de la Coma del Clot, a la vall de Núria (itinerari 22), i fareu ascensions clàssiques com ara la Pica d'Estats (itinerari 27) i el Canigó (itinerari 35), etc. Pel que fa a la Serralada Prelitoral Catalana: el Matagalls (itinerari 23), la Mola (itinerari 9), les agulles i canals de Montserrat (itinerari 25) i Montsant (itinerari 42 i 47), els Montsagres de Paüls (itinerari 48), etc.

Rius i estanys

Els rius de Catalunya, sobretot els provinents del Pirineu i el Prepirineu, acostumen a tenir un cabal considerable, en totes les èpoques de l'any. Després del període hivernal, en creix considerablement el cabal, quan la neu que encatifava els cims més alts es fon. Els rius de la resta de comarques de Catalunya acostumen a ressentir-se molt dels períodes de sequera i el seu cabal és variable. Les rieres i torrents, provinents de les serralades litorals, a causa del seu curt recorregut i el migrat cabal que porten, durant una bona part de l'any resten eixuts.

Tots els rius de Catalunya neixen al vessant sud de la carena general i desemboquen a la mar Mediterrània, però amb dues excepcions principals:

El **Segre**, amb 265 km, és el riu més llarg de Catalunya.

Fonts del Llobregat a Castellar de n'Hug.

Neix al vessant nord del Pirineu, a l'Alta Cerdanya, prop de la població de Llo, i viatja cap al S, en lloc d'anar cap al N, com seria la ruta més normal, atesa la seva orografia. Aquesta inclinació cap al S es deu a la presència del coll de la Perxa, que separa l'Alta Cerdanya del Conflent, amb una marcada orientació E-O i la inclinació cap la Baixa Cerdanya que presenta la comarca.

L'altra excepció és **la Garona**. Aquest riu també neix al vessant nord del Pirineu però com que la Vall d'Aran és l'única comarca de Catalunya que té inclinació orogràfica cap al N, o atlàntica, la Garona desemboca a l'oceà Atlàntic. El vessant nord del Pirineu també té una marcada presència sobre el paisatge. Les influències orogràfiques i climàtiques provoquen que, a l'hivern, a la cara nord del Pirineu l'índex

de nivositat sigui molt més alt que el del vessant S.

Al llarg dels rius i barrancs, trobem saltants d'aigua en els llocs on la roca és més dura i l'erosió no ha pogut rebaixar-la. A part de l'alta muntanya, on els desnivells entre els cims i les valls són considerables i obliguen els rius a rebaixar el desnivell existent en nombrosos saltants, hem de remarcar l'existència de la comarca d'Osona com a fet destacable. Els altiplans de Cabrera, Aiats o Puigsacalm, de paisatges suaus i ondulacions minses, canvien d'aspecte sobtadament quan els torrents que per allí transiten s'aboquen vers la plana de Vic o la vall de Torelló. El mateix passa a l'O de la comarca, al Lluçanès, però allà els cabals dels torrents són més pobres i l'espectacle fluvial té un interès menor. El cas més important d'Osona és la riera de les Gorgues, al Collsacabra, on la riera salva un desnivell de quasi 800 metres fent un recorregut mínim, però força accidentat.

Visitareu les cascades del Molí Nou de la Salgueda, a Vidrà (itinerari 6), la Foradada de Cantonigròs (itinerari 21), les fonts del Glorieta (itinerari 45), el salt del Prat (itinerari 41), el gorgs del congost de Fraguerau (itinerari 47), etc.

Als Pirineus Catalans hi ha més de quatre-cents estanys, tots d'un notable atractiu paisatgístic. El més gran de tots és el de Certascan, al Pallars Sobirà, amb més de 100 m de fondària. Visitareu l'estany de Certascan (itinerari 2) i també algun altre del Parc Nacional d'Aigüestortes (iti-

nerari 20 i 38), els estanys de Molières (itinerari 1), els estanys de Baiau (itinerari 3), els Engorgs (itinerari 37) i el magnífic estany Gran de Carançà (itinerari 32), el més oriental de tot el Pirineu, llevat dels petits estanyols de Cadí al Canigó (itinerari 35).

El clima

El clima de Catalunya, en general, el podem qualificar de típicament mediterrani: estius llargs i calorosos i hiverns suaus. Malgrat la reduïda extensió de la zona, hi ha forts contrastos entre la costa i l'interior. Les causes cal buscar-les en el relleu, els vents i la influència solar. En el clima mediterrani litoral, els dies de pluja anuals oscil·len entre 60 i 80 i les gelades, quasi desconegudes a la costa, van multiplicant-se quan penetrem cap a l'interior del país.

A l'interior de Catalunya (planes del Bages, Segarra, Anoia, etc.) trobem el clima mediterrani de muntanya mitjana i baixa, característic de la Serralada Prelitoral a excepció del Montseny i de la part oriental de la Depressió Central, amb un estiu sec i eixut i un hivern fred a les conques fluvials a causa de fenòmens d'inversió tèrmica. Al Pirineu i Prepirineu trobarem el clima subalpí (1.000-1.500 m), alpí (1.500-2.500 m) i nival (>2.500 m). Les temperatures mitjanes anuals al nivell subalpí són al voltant dels 10° C i les precipitacions sobrepassen els 1.100 mm. El nivell alpí sobresurt únicament al Pirineu i serres del Prepirineu. Les temperatures mitjanes anuals es troben per sota dels 6° C i les precipitacions superen els 1.200 mm.

pis d'estiu, que es combina extraordinàriament amb el color verd predominant al bosc. Podreu fruit de paisatges típics de la regió boreoalpina als itineraris 1, 2, 3, 13, 14, 18, 20, 22, 26, 27, 28, 31, 32, 33, 35, 37, 38 i 40.

La vegetació eurosiberiana

es troba en un clima més temperat, però fred a l'hivern i amb una marcada pluviositat a l'estiu. És el territori dels arbres de fulla caduca del Pirineu i Prepirineu i muntanyes del Montseny, Collsacabra, Guillerics i Puigsacalm. És el regne del faig, sobretot al Collsacabra, les Guillerics i el Montseny. El sotabosc més destacat és la landa, amb boixos i ginebrons com a arbusts més destacats. En els cursos fluvials trobem avellaners i verns. Als llocs més secs, més propers a la Mediterrània, predominen els roures, que alternen amb pastures més seques i els vessants més solells. Contempleu els paisatges típics de la vegetació eurosiberiana als itineraris 4, 5, 6, 7, 15, 16, 18, 19, 21, 23, 28, 31, 34, 48 i 49.

La vegetació mediterrània

cobreix les terres del voltant de la mar Mediterrània. Els estius són secs i temperats. Els arbres i arbusts dominants són verds tot l'any, amb fulles petites i adaptades per suportar la sequera de l'estiu. És terra d'alzines, sureres, pinedes, roures, garrigues, arboç, romaní, estepes i brucs. Podreu observar aquests paisatges als itineraris 8, 9, 10, 11, 12, 17, 24, 25, 29, 30, 36, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47 i 50.

Les comarques

Un total de 41 comarques formen l'anomenada Catalunya estricta, o Catalunya sud. A França, la part catalana hi forma el departament dels Pirineus Orientals, compost per les comarques de l'Alta Cerdanya (la Baixa Cerdanya pertany a l'Estat espanyol), el Capcir, el Conflent, el Vallespir, el Rosselló i la Fenolleda. A Espanya, la típica estructura territorial catalana en comarques ha estat substituïda administrativament per la província espanyola; la comarca, si bé és reconeguda políticament en els consells comarcals, resta amb un nivell d'autogovern relativament baix.

En aquesta guia donem sempre com a referència la comarca, o comarques, per on transcorre l'itinerari.

Les comunicacions

La guia que teniu a les mans pot ser emprada tant pels excursionistes que utilitzaran el transport privat per accedir als llocs de sortida dels itineraris com pels que no disposen de vehicle propi i han d'utilitzar els transports públics de la zona. A vegades, alguns dels itineraris són una travessia i, per tant, convindria saber els horaris dels transports que podem trobar a ambdues poblacions, tant la de sortida com la d'arribada.

En general, les comunicacions de Catalunya són força bones. Bones carreteres, autopistes i línies de ferrocarril uneixen les principals poblacions del país. No obstant això, molts dels nostres itineraris discorren per indrets força desconeguts i poc freqüentats

o allunyats de les principals vies de comunicació, on no sempre és fàcil d'arribar-hi si no disposem de vehicle propi i no coneixem la zona. En aquesta guia donem tots els consells necessaris per accedir fàcilment a tots els punts de sortida dels itineraris.

Els itineraris

La majoria dels itineraris d'aquest volum, que segueixen la muntanya mitjana catalana, no presenten cap dificultat tècnica i la majoria dels lectors podran seguir-los tots, pràcticament sense gaire dificultat. No podem dir el mateix dels itineraris que transcorren per l'alta muntanya: per poder seguir un d'aquests itineraris sense dificultats s'ha de tenir uns mínims coneixements en aquesta disciplina, que només es poden aconseguir amb la pràctica continuada (vegeu l'apartat "Les dificultats").

Cada itinerari d'aquesta guia està encapçalat per una petita descripció de tot allò que podem trobar interessant en el seu recorregut, així com una petita localització geogràfica de la zona a descriure.

Es dóna més importància a la descripció que no pas a l'horari, ja que sempre és més fàcil conèixer els indrets descrits que no pas seguir els horaris correctament.

Els horaris corresponen al temps efectiu de marxa, sense comptar els descansos. Cadascú veurà si pot seguir els horaris amb normalitat, si els supera o bé els disminueix. Els itineraris només s'han descrit d'anada, o sigui que heu de pensar en el temps de tornada.

El temps de l'horari es dóna només amb xifres. Així, quan diem 2.15 h, vol dir 2 hores i 15 minuts.

S'ha intentat fer la descripció d'una manera tan detallada com sigui possible, pensant en els detalls que en altres guies del sector no apareixen, com per exemple informació exhaustiva sobre les comunicacions i cartografia detallada de la zona descrita.

Finalment, només cal dir que quan a la descripció utilitzem els sentits *esquerra* o *dreta* sempre ens referim al nostre sentit de la marxa. Passa el contrari en l'aspecte hidrogràfic, ja que s'utilitza com a referència el sentit de les aigües del riu.

Els horaris

Corresponen sempre al temps de marxa efectiva. Caldrà afegir el temps de descans o parada. Cal que penseu també en la tornada.

Les dificultats

Un itinerari que per a una persona mínimament entrenada pot resultar senzill i còmode, per a una persona novella o poc entrenada pot representar una espècie de calvari.

Per facilitar la tria entre el públic divers a qui va dirigida l'obra, hem dividit els itineraris tenint en compte tres classes d'excursionista, segons les seves possibilitats físiques i els seus coneixements en aquesta disciplina. A la introducció de cadascun dels itineraris s'indica a quin d'aquests excursionistes van especialment dirigits. Aquests són:

Nivell 1. Excursionista inicial.

Aquesta persona, tot i que ha

caminat d'altres cops per la muntanya, no acostuma a allunyar-se massa de les poblacions o del cotxe. Pot arribar a una font, a una cascada, a un castell o a un santuari que no comportin problemes d'orientació ni massa esforç físic. Caminarà sempre menys de 3 h, sense comptar els descansos, i els desnivells que superarà sempre seran inferiors a 400 m. Tothom que no ha fet mai excursions hauria de començar per aquest nivell i amb el temps passar als següents. És un nivell apte per a una excursió matinal sense massa complicacions.

Nivell 2. Excursionista experimentat. Aquesta persona compta ja amb una bona preparació física, és conscient de les seves possibilitats i està habituat a caminar, com a mínim, 4 h per muntanya, sense comptar els descansos. També està acostumat a superar desnivells superiors als 600 o 700 m en una sola jornada, té uns certs coneixements d'orientació sobre el terreny, pot combinar excursions i itineraris i sap utilitzar correctament un mapa topogràfic. Porta material de muntanyisme adequat a l'època i s'atreveix a fer algun cim del Pirineu per sobre dels 2.000 m, sobretot de l'oriental, però encara no s'atreveix massa amb les excursions per la neu.

Nivell 3. Excursionista d'alta muntanya. És el nivell d'un excursionista ja habituat a l'alta muntanya. Domina tots els coneixements del nivell 2 i, a més a més, sap caminar sobre terreny inestable, amb tarteres i congestes, molt sovint a l'alt Pirineu, i practica amb

una certa agilitat qualsevol grimpada de les crestes pirinenques. Pot realitzar sense cap problema un bivac, ja sigui a l'aire lliure o en una cova. En cas d'imprevistos, sap buscar un itinerari alternatiu o sortir-ne il·lès sense problemes. Porta a la motxilla material tècnic de tota mena: piolet, grampons, paraneus, raquetes, etc. i s'adapta a qualsevol estació de l'any i a qualsevol clima.

Material

Per als itineraris del nivell 1, amb un calçat esportiu senzill, roba còmoda, alguna cosa per a la pluja i una mica d'informació de la ruta a seguir ja en tindreu prou. Ocasionalment podeu portar motxilla, depèn del que penseu fer a la muntanya.

Per als itineraris del nivell 2, heu de portar: motxilla, cantimplora, una mica de menjar, roba de recanvi, roba d'abric, *capelina* per a la pluja, barret per al sol, crema solar, botes de muntanya (depèn de la zona on anem), mapa topogràfic i informació de la zona.

Per als itineraris del nivell 3, calen unes botes de muntanya, amb una bona sola i que protegeixin els turmells, i el mateix material del nivell 2. Si passeu la nit en un refugi o cabana lliure (on no hi hagi guarda que faci el menjar), també heu de pensar en el material apropiat per fer-lo, és a dir: motxilla gran de niló, sac, aïllant, fogonet per escalfar el menjar, llumins, llanterna, carmanyola, menjar suficient per als dies que hi sereu, etc. Tot farà, evidentment, incrementar el pes de la nostra motxilla i fer més carregós l'itinerari.